

A zágoni Művelődési Ház
és az Országos Színháztörténeti
Múzeum és Intézet kiállítása,
Kiss Manyi
születésének 90. és halálának 30.
évfordulója alkalmából.

*„Addig pedig játszom mindig és mindenhol és
mindennel és mindenkivel,
mert ezért születtem.”*

Kiss Manyi (1911–1971)

Kiss Manyi (1911–1971)

Zágon és családja mindennél fontosabbak voltak Kiss Manyi számára: nyaranként vissza-visszatért szülőföldjére, művészete is ebből a talajból gyökerezett.

Bár a tárgyak, képek csak halvány lenyomatai lehetnek egy ember életének, egy művész pályája szempontjából mégis konkrét fogódzót jelentenek az emlékek megőrzéséhez.

Segíthetnek abban, hogy mind a falu, mind az ideológus emlékezetében a színésznő, a XX. századi magyar színjátás egyik legnagyobb tehetsége méltó módon fennmaradjon.

„Thália legrakoncátlanabb teremtménye volt: tündér és boszorkány egy személyben. Nem hasonlítható össze senkivel. Egyszeri volt és megismételhetetlen. Manyika...”

(Vadás Zsuzsa)

1911-ben született az erdélyi Magyarlónán, de már csecsemőként Zágonba, vitték, ahol nagynénje és nagybátyja fogadták örökbe. Boldog gyermekora volt, amire mindig szeretettel emlékezett vissza. Kisgyermekkorában zongoraművésznőnek készült, de már tizenégy évesen a Kolozsvári színtanodába jár. Első szerepeit is itt kapja.

1928-tól Szegeden szubrett, naiva, komika, statisza és táncosnő. 1939-ben a Délibáb ezt a hírt közli „Kiss Manyi az *Andrássy Színház* tehetséges művésznője tudvalevőleg pár héttel ezelőtt férjhez ment *Ufferini*, a híres bűvész fiához. Természetes, hogy Kiss Manyi vőlegényétől, majd később férjétől sok mindent megtanult a bűvészetből.” A harmincas években a Fővárosi Operettszínház szerződött, majd a Vígszínházhoz került. 1954-től egészen 1971-ben bekövetkezett haláláig a Madách Színház társulatának tagja.

Élete első sorsdöntő sikerét az Operettszínházban aratta, 1940-ben Eisemann Mihály *Fiatalság* boldonság című darabjában: a korabeli kritika ezt írta:

„...be kell vallanunk férfasan, hogy nem volna olyan sikere a

darabnak, amelyen elvitathatatlanul van, ha nem Kiss Manyi aranyoskodná az egyik jelenetet a másik után. Kiss Manyi ma már fogalom Pesten... Nem volna túlzás, ha a fővárosi Operett Színházat Kiss Manyi Színháznak neveznék el.” Vígjátéki szerepeit drámaiak követik, közülük az első Reményik Zsigmond Atyai házában Marika, majd Csehov Három nővérében Olga.

A film világa is felfedezi, több mint száz filmszerepe végigkíséri egész életét. 1954-ben Jászai Mari-díjat kapott filmbeli megható öregasszonyaiért, „*nevetés facsarta könnyeket kapott a kislányért, akit a Kis Színpadon mutatott be mostanában minden este. Hirtzig Jucika 6 éves, Gál Zsigáné 60.*” (Színház és Mozi, 1954)

Újabb drámai szerepek következnek, 1957-ben Anna Frank naplójában Edit szerepét játssza. 1957-ben Kossuth-díjat kap, majd 1958-ban eljuttassa a Kurácsi mama máig is emlékezetes címszerepét: „*...akik látták, máig sem felejtették el, ahogy ment rendületlenül négykerékű szekere, a boltja után, s közbe nyakába zúdult a háború minden kínjával és szenvedésével. Nehéz tovább követni szereplabirintusát, hiszen volt benne vidám és komoly, falrengetően mulatságos és vér-fagyasztóan komor.*”

(Bános Tibor: Pályák és sorsok)

„Tragika és komika. És mindkettőnek törekeny kis termetével is – kiemelkedő... Kiváló művész – de ki ne tudta volna ezt eddig?” Utolsó nagy színpadi sikerei Mák Lajosné Fejes Endre drámájában, és Bodnárné Németh László darabjában.

Harminc év múltán Molnár Gál Péter így emlékezik meg Róla: „*A magyar színjátszás történetének egyik legnagyobb művésze, a színészet törekeny testű óriása, aki nem tanított sosem a színi főiskolán, de színpadról tanította valamennyi nézőjét a színjátszás mesterségének tiszteltére, szabatos művelésének kötelezőségére, pontosságára, költészetére, a könny és kacaj dialektikájára, kimeríthetetlen mély emberismeretre. (...) Kiss Manyi halálával némileg gyanússá vált a színjátszás. A színészet óriásának hiánya nemcsak egy nagy költő elmúltát jelenti, az a művészi serkentő is hiányzik, aki játszótársait meghívta a vele egy színpadon levésben. Mércét kínált: igaz, utolérhetetlent. Példát adott a színészet korlátlan lehetőségeiből, de gyönyörűséget kínáló szépségeiből. Boldogok, akik láthatták. Akik részeseültek erejéből, tudásából, szerzetesi odaadásából, amit sosem komoran, de csillogó derűvel ajándékozott kortársainak.”*

Emlékezetesebb Emlékezetesebb színpadi szerepei

színpadi szerepei

- 1927 Zerkovitz B.: *A legkisebbik Horváth lány* – **Eszti**
Kolozsvár, Magyar Színház
- Zágon I.: *Marika* – **Veron**
Kolozsvár, Magyar Színház
- Csathó K.: *Te csak pipálj, Ladányi* – **Mari**
Kolozsvár, Magyar Színház
- 1928 Szirmai A.: *Éva grófnő* – **Sárrika**
Miskolc, Városi Színház
- 1929 Szántó M.: *Mit susog a fehér akác* – **Mari**
Szeged, Városi Színház
- 1930 Kacsóh P.: *János vitéz* – **Iluska**
Szeged, Városi Színház
- Herczeg F.: *Gyurkovics lányok* – **Mici**
Szeged, Városi Színház
- 1931 Huszka J.: *Lili bárónő* – **Clarisse**
Szeged, Városi Színház
- 1932 Tóth E.: *Falu rossza* – **Finum Rózsi**
Szeged, Városi Színház
- 1936 Csathó K.: *Szakítani nehéz* – **Baborszky Mancsi**
Budapest, Magyar Színház
- 1937 Heltai J.: *A Tündérlaki lányok* – **Mancsi**
Budapest, Andrásy úti Színház
- 1938 Vaszary G.: *Bubus* – **Klári**
Budapest, Andrásy úti Színház
- 1939 Buday D.: *Három huszár* – **Mili Mári**
Budapest, Fővárosi Operettszínház
- Fényes Sz.: *Pusztai szerenád* – **Pityke Panni**
Budapest, Fővárosi Operettszínház
- 1940 Eisemann M.: *Fiatalság-bolondság* – **Babszi**
Budapest, Fővárosi Operettszínház
- 1942 Huszka J.: *Mária főhadnagy* – **Panni**
Budapest, Fővárosi Operettszínház
- 1943 Reményik Zs.: *Atyai ház* – **Marika**
Budapest, Vígszínház
- 1945 Fényes Sz.: *Maya* – **Barbara**
Budapest, Fővárosi Operettszínház
- 1946 Labich E. – Polgár T.: *Florentin kalap* – **Helen**
Budapest, Fővárosi Operettszínház
- 1947 Deval J.: *Fehér szoba* – **Musill**
Budapest, Belvárosi Színház
- 1948 Eisemann M.: *Én és a kisöcsém* – **Vadász Frici**
Budapest, Fővárosi Operettszínház
- 1950 Molière: *Gömböc úr* – **Nérine**
Budapest, Vidám Színház
- 1954 Csehov, A.: *Három nővér* – **Olga**
Budapest, Madách Színház
- 1955 Molière: *Misanthrope* – **Arsinoe**
Budapest, Madách Kamara Színház
- 1956 Móricz Zs.: *Sári bíró* – **Veroni**
Budapest, Madách Színház
- 1957 Goodrich – Hackett: *Anne Frank naplója* – **Edit**
Budapest, Madách Színház
- 1958 Brecht, B.: *Courage mama* – **Courage mama**
Budapest, Madách Színház
- 1959 Molière: *Tudós Nők* – **Beliza**
Budapest, Kamara színház
- Csehov, A.: *Cseresznyés kert* – **Sarlotta Ivanovna**
Budapest, Madách Színház
- 1960 Szép E.: *Vőlegény* – **Anya**
Budapest, Madách Kamara Színház
- 1962 Gogol, Ny. V.: *A revizor* – **Anna Antonovna**
Budapest, Madách Színház
- 1963 Füst Milán: *Boldogtalanok* –
özv. Ember Evermódné
Budapest, Madách Kamara Színház
- 1964 Gorkij, M.: *Kispolgárok* – **Akulina Ivanovna**
Budapest, Madách Színház
- 1965 Garcia Lorca, F.: *Yerma* – **Jókedvű öregasszony**
Budapest, Madách Színház
- Shakespeare, W.: *Téli rege* – **Paulina**
Budapest, Madách Színház
- 1966 Sarkadi I.: *Oszlopos Simeon* – **Vinczéné**
Budapest, Madách Színház Stúdió Színpada
- 1968 Schaeffer, P.: *Black Comedy* – **Miss Furnival**
Budapest, Madách Színház
- 1969 Fejes E.: *Vonó Ignác* – **özv. Mák Lajosné**
Budapest, Madách Kamara Színház
- 1970 Németh L.: *Bodnárné* – **Bodnárné**
Budapest, Madách Színház

A kiállítás megnyitóját
2001. június 30-án,
szombaton du. 15 órakor
tartjuk.

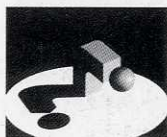
A kiállítás helyszíne:
Erdély, Zágon község Művelődési
Ház, Kiss Manyi emlékszobája.

Címe: Művelődési Központ
4049 Zágon. Kovászna megye.

Tel: 00-40-67-343090.

Intézményvezető:
Kocsis Tünde Viola

A kiállítás szervezői:
Kocsis Tünde intézményvezető
és Szebeni Zsuzsa,
az OSZMI határontúli referense.
Az OSZMI fotótárában őrzött felvételekről
a reprodukciókat Katkó Tamás,
az OSZMI munkatársa készítette.

A kiállítást létrehozta
a zágoni Művelődési Központ
és az Országos Színháztörténeti
Múzeum és Intézet.

Köszönettel tartozunk a Nemzeti
Kulturális Örökség Minisztériumának,
melynek anyagi támogatásával a kiál-
lítás létrejöhetett.

Országos
Színháztörténeti
Múzeum és Intézet

Grafika, szedés-tördelés: Galgovics Tamás
Szöveg-összeállítás: Szebeni Zsuzsa
Nyomdai kivitelezés: Csiszár Nyomda, Budapest